

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Cap. I. Continens Regulas sive Decisiones à Jure propriis verbis
desumptas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

2. Constitutio exequens aliam ab ipsius Condentis Superiore editam similiter, ligat aequaliter, tam Condentem, quam ipsi Subditos. *Ciratus Canon* huic Constitutionis generi accommodari potest.

3. Constitutio novum Jus condens circa res nondum præceptas, nec vetitas, ligat aequaliter Conditoris Subditos; sed cum sibi Legem imponere non possit, cum careat Jurisdictione in se ipsum, Condens in illa non comprehenditur, eodem salem modo, quo sibi Subditi, cum isti ex iustitia illam teneantur servare, ille verò tantum ex honestate, imò nec ad istud quoad pœnas obligatur.

4. Prælati Inferiores nedum tenentur Superiorum Leges servare, sed etiam invigilare, ut à suis Subditis custodiantur, cum ad hoc aliis partim præfiantur, undè duplici vinculo tenentur.

Ex his Notatis sequitur, quòd pro *Regulâ* aliud, hæc in re, dari nequit, nisi quòd *Lex Omnes sibi Subditos aequaliter ligat, pro qualitate Personarum Rerumque, circa quas versatur: eoque modo explicandum* Cap. 1. de *Constitutionibus, Canonum Statuta ab Omnibus custodiantur, & nemo in Actionibus, vel Judiciis Ecclesiasticis suo sensu, sed eorum auctoritate ducatur.*

Nec refert, quòd indistinctè loquatur; nam locutiones generales pro subjectâ materiâ, illiusque exigentiâ, interpretandæ sunt, undè, etsi Judices omnes juxta Leges judicare teneantur, permittitur Majoribus Magistratibus ex circumstantiis à Legibus recedere, non item Minoribus. *GONZALES in hoc Cap. 23. versus finem.* Id infert ex *Authenticâ Hodiè. C. de Judic.*

TITULUS X.

DE RESCRIPTIS.

CAPUT I.

Continens Regulas sive Decisiones à Jure propriis verbis desumptas.

Rescripti nomine intelligitur Speciale quoddam Mandatum, quod à Principe impetratur, seu ad Judices obtinendos pro finiendis Litibus, seu ad Beneficium aut Gratiam quamcumque consequendam: *Prius* appellatur Rescriptum Justitiæ; *Posterius*, Rescriptum Gratiæ.

De Rescriptis Pœnitentiariæ Romanæ, vide *Bullam LIII. PIL. IV. In sublimi.* anni 1562. *Bullarii Tom. II. p. 69.*

Hic porro præcipuè agimus de Rescriptis, quæ à Sede Apostolicâ, sive à Romano Pontifice emanant, quorum frequens in Galliâ usus, sive cum appellatur à Sententiis Ordinariorum, sive cum impetrantur Dispensationes, Absolutiones, & aliæ Gratiæ obtinentur.

Rescripti Exemplar Epistola JOANNIS VIII. 122. *Tom. IX. Conc. pag. 90.* Multis autem nominibus hæc Rescripta solent in Jure appellari, aliquandò enim simpliciter dicuntur *Litteræ Apostolicæ*, aliquandò, *Mandata, Commissiones, Decreta, Litteræ Justitiæ, Beneficia Gratiæ &c.* In quibus omnibus, hæc potissimum spectari possunt, scilicet Narratio eorum, quæ petuntur, ut vera sit Forma Mandati, quæ Gratiam vel Judices concedit, & ejusdem Executio quâ ratione fieri debeat.

SECTIO I.

Quid sit, & Quotuplex Rescriptum?

I. **U**bi certum nihil expressum est, nihil certum indè Papa potest respondere. *De Sponsalibus Cap. de Muliere. LIB. IV. DECR. TIT. I. Cap. 6. fin.*
II. Rescriptum Gratiæ est, cum gratiose aliquid à

Romano Pontifice conceditur. *In VI. de Rescriptis C. si gratiose. in. LIB. I. TIT. III. Cap. V.*

III. Gratia est, quam super Beneficio à Sede Apostolicâ aliquis impetravit. *ibid. Cap. 7. Gratia. in.*

IV. Litteræ Justitiæ, sunt Litteræ ad Judices datæ. *de Filiis Presbyterorum. Cap. Ex sua. LIB. I. DECR. TIT. XVII. Cap. 9.*

V. Litteræ Apostolicæ Justitiam continent, per quas dati Judices in Causis Personarum, possunt, juxta earum tenorem providè procedere. *EXTRAVANG. JOAN. XXII. De Concessione Præbendæ Cap. Sedes. in fin. TIT. IV. C. 1.*

VI. Litteræ, quæ de simplici Justitia formam habent, possunt facillè obtineri. *De Crimine falsi. Cap. accedens LIB. V. DECR. TIT. XX. Cap. 8.*

VII. Papa motu proprio alicui Gratiam facit, & Gratia hujusmodi de sua merâ liberalitate procedit. *In VI. de Præb. Cap. si motu. LIB. III. TIT. IV. Cap. 23.* Papa ad petitionem alicujus, vel alterius pro eo oblatam, gratiam facit. *ibid.*

VIII. Litteræ sunt Monitoriæ, Præceptoræ alicui, & Executoriæ, contrâ aliquem, alii directæ *De Rescriptis. Cap. Ex Insinnatione. LIB. I. DECR. TIT. III. Cap. 37.*

IX. Speciale Mandatum derogat Generali. *De Rescriptis. Cap. Sicut. C. Pastoralis. LIB. I. DECR. TIT. III. Cap. 1. & 14. De Officio Legati. Cap. Studuisti. §. Respondemus. LIB. I. DECR. TIT. XXX. Cap. 2.*

X. Decreti irritantis Forma est, cum in eo apponitur Clausula (*etiam inane Decernentes & irritum*) *Si secus à Quoquam quavis auctoritate contigerit attentari. CLEMENTINARUM de Concessione Præbendæ Cap. unico. in. Colligitur. LIB. I. TIT. III. Cap. un.*

XI. Decretum Conditionale est, cum mandatur aliquid, si res quæpiam fiat. *CLEMENTIN. De Concess. Præb. Cap. un. LIB. III. TIT. III. Cap. unico. Colligitur.*

XII. Decretum Conditionale in eventum duntaxat positæ Conditionum suam sortitur effectum. *ibid.*
XIII. Rescriptum sub Conditione datum, non sortitur effectum usque in Conditionis eventum. *De Rescriptis Cap. Si pro te. LIB. I. DECR. TIT. III. Cap. 13.*

XIV. Si pendente Conditione, Alius Gratiam purè impetret, præferri debet ei, qui positâ Conditione alias obtineret. *ibid.*

SECTIO II.

De veritate Narrationis in Rescriptis.

I. **R**escripta, quæ subreptione vel falsis precibus forsitan impetrantur, nullum possunt Supplicantibus ferre remedium. *CAUS. XXV. QUÆST. II. Cap. 16. Dicenti.*

II. Litteræ per malitiam & mendacium obtentæ non valent. *De Rescriptis Cap. Sedes LIB. I. DECR. TIT. III. Cap. 1.*

III. Litteræ per Veri suppressionem, sive tacitâ Veritate, obtentæ, non valent nec conferunt Jurisdictionem. *De Filiis Presbyterorum. Cap. Ad presentiam LIB. I. DECR. TIT. XVII. Cap. 2.*

IV. Subreptio censetur, cum tacitum est, quod, si fuisset expressum, obtineri minimè potuisset. *De Sententiâ & Re Judic. Cap. Cùm inter. §. Cùm constituerit. med. LIB. II. DECR. TIT. XXVII. Cap. 20.*

V. Qui per fraudem vel malitiam, Falsitatem exprimunt, vel supprimunt Veritatem; nullum ex illis Litteris Commodum in suâ Perversitatis pœnam consequuntur. *De Rescriptis. Cap. Super Litteris. LIB. I. DECR. TIT. III. Cap. 20.*

VI. Cùm aliquis illa expressit, & suppressit, quæ si fuissent tacita, vel expressa, tales Litteras minimè dedissemus; per hoc apparet, ipsum extitisse indignum Gratiâ, quam duxeramus ei ex Benignitate Apostolicâ faciendam. *De Temporibus Ordinat. Cap. Dilectus. fin. in in. LIB. I. TIT. XI. Cap. 15.*

VII. Si

SECTIO III.

Quandoam Forma Rescripti reddatur invalida.

VII. Si per simplicitatem vel ignorantiam talis falsitas expressa sit, aut talis veritas occultata ac suppressa, quæ quamvis fuisset tacita vel expressa, nihilominus data fuissent Litteræ, saltem in formâ communi, Delegatus poterit secundum ordinem Juris Communis in Causâ procedere *ibid.*

VIII. Si per hujusmodi falsitatis expressionem, vel suppressionem veritatis, Litteræ fuerint impetratæ, quæ tacitâ vel expressâ, nullæ fuissent Litteræ datæ, non erit aliquatenus à Delegato procedendum, etiam si per simplicitatem & ignorantiam hujusmodi veritas suppressa sit aut falsitas expressa. *ibid. De Rescriptis. Cap. Super Litteris. LIB. I. DECR. TIT. III. Cap. 20.*

IX. Qui falsò suggestit, vacare Præbendam, & ad suggestionem falsam super receptione suâ Litteras impetravit, cum Mendax Precator carere debeat impetratis, Pars Adversâ penitus absolvi debet. *De Præb. Cap. Dilectus. in. med. LIB. III. DECR. TIT. V. Cap. 26.*

X. Illi, quos per suppressionem veritatis, aut falsitatis expressionem, Litteras non solum Cardinalium, sed etiam Apostolicas, nec solum dubias, sed etiam certas consulerit impetrasse, carere debent impetratis. *De fide Instrumentorum. Cap. Quod super. §. Unde si. LIB. II. DECR. TIT. XXII. Cap. 7.*

XI. Cum de subreptione liquidò constat, potest Papa alicui, licet absenti, perpetuum silentium imponere. *De Sent. & Re Judic. Cap. Cum olim. §. Nos igitur. LIB. II. DECR. TIT. XXVII. Cap. 12.*

XII. Ad hoc, ut Rescriptum non sit vitiosum, non solum ea, quæ Juris sunt, narranda sunt, sed etiam ea, quæ sunt facti. *De Concessione Præbendæ. Cap. Cum nostris. §. Auditor. LIB. III. DECR. TIT. VIII. Cap. 6.*

XIII. Cum ea, quæ sunt de facto narrata non sunt, Litteræ per falsi suggestionem & veri suppressionem fuerunt impetratæ. *ibid.*

XIV. Nobilis Mulier mentiens se pauperem, non consequitur effectum Litterarum, quas suggestio tali mendacio impetravit, non enim debet de fraude Commodum reportare. *De Officio. & Potest. Jud. Deleg. Cap. Significantiibus. LIB. I. DECR. TIT. XXI. Cap. 38.*

XV. Delegatus factâ fide super fraude & malitiâ Narrationis, nullatenus de Causâ cognoscet. *De Rescriptis. Cap. Super Litteris. LIB. I. DECR. TIT. III. Cap. 20.*

XVI. Eadem Ratio, quæ Delegantem moveret, moveat etiam Delegatum, & ubi Delegans suas Litteras denegaret, Delegatus etiam suæ cognitionis Officium nullatenus interponat. *ibid. Cap. 20. Super Litteris. fin.*

XVII. Quod factum fuit obtentu Litterarum, quæ per falsi suggestionem & veri suppressionem fuerunt impetratæ, habetur irritum & inane. *De Concessione Præbendæ. Cap. Cum nostris. §. Auditor. LIB. III. DECR. TIT. VIII. Cap. 6.*

XVIII. Quidquid factum est occasione Litterarum veritate tacitâ obtentatum, irritum decerni debet. *De Rescriptis. Cap. Constitutus. Cap. Cum dilecta. LIB. I. DECR. TIT. III. Cap. 19. & Cap. 22.*

XIX. Cum notoria est, & manifesta suspicio in Judicibus, Litteræ, quæ illos committunt, dicuntur per veri suppressionem obtentæ, quando in eis de illâ suspicione nulla sit mentio. *Ut lite non contestata. Cap. Accedens. §. Cum igitur. LIB. II. DECR. TIT. VI. Cap. 2.*

XX. Cum non ferendum sit, ut mendacium, quod tantoperè Deo displicet, non modò ipsum impunitum sit, verum etiam alterius delicti veniam impetret; idcirco Episcopus apud Ecclesiam suam residens, de subreptione & obreptione Gratia, quæ super Absolutione alicujus publici criminis vel delicti, de quo ipse inquirere cœperat, aut remissione pœnæ, ad quam per eum condemnatus fuerit, falsis precibus impetratur, per se ipsum etiam summarie cognoscat. *CONC. TRID. Sess. XIII. C. 5.*

XXI. Idem Episcopus ipsam Gratiam, postquam per falsi narrationem vel veri taciturnitatem, obtentam esse legitime consulerit, non admittat. *ibid.*

Tom. I.

I. Rescripta contra Jus elicita ab omnibus Judicibus refutari debent, nisi fortè aliquid est, quod non lædat alium & profit Petenti, vel crimen Supplicantibus obtineat. *CAUSA XXV. QUÆST. II. Cap. 15. Rescripta. Vide quæ subjungit GRATIANUS.*

II. Rescriptum non derogat Constitutioni, nisi factâ de illâ expressâ mentione. *De Rescriptis. Cap. Nonnulli. §. I. LIB. I. DECR. TIT. III. Cap. 28.*

III. Adeò Scripta Sedis Apostolicæ moderamur, ut ex certâ scientiâ nihil in eis faciamus apponi, quod de Jure deceat reprehendi. *De Rescriptis. Cap. Cum adeò. in. LIB. I. DECR. TIT. III. Cap. 17.*

IV. Si quis Litteras Apostolicas impetrat contra aliquod Jus sive Concilium, debet in iis de ipso Jure sive Concilio mentionem facere. *De Capellis Monachorum. Cap. Ex parte. §. Cum autem. GLOSSA coll. LIB. III. DECR. TIT. XXXVII. Cap. 3.*

V. Cum aliquid obviat Generali Concilio, de quo nulla mentio est in Litteris; hujusmodi Litteras ab Apostolicâ Sede non credendum est emanasse. *ibid.*

VI. Si per Occupationem forsitan emanaverint, non valent, nec per hoc derogatur Concilio supra dicto. *ibid. fin.*

VII. Non est credendum, Romanum Pontificem, qui Jura tuetur, uno verbo voluisse subvertere, quod aliàs multis vigiliis est inventum, & excogitatum. *De Elefione. Cap. Ecclesia Vestra. LIB. I. DECR. TIT. VI. Cap. 57.*

VIII. Rescriptum contra Privilegiatos, non factâ de eorum privilegio mentione, non valet. *De Rescriptis. Cap. Cum ordinem. LIB. I. DECR. TIT. III. Cap. 6.*

IX. Per Mandatum Apostolicum justâ Consuetudini non intelligitur derogari. *In VI. De Præbendis &c. Cap. Cum in Ecclesia. LIB. III. TIT. IV. Cap. 25.*

X. Rescripta sine Causâ cognitione sunt subreptitia. *ibid. Cap. Ex parte. LIB. I. DECR. TIT. III. Cap. 2.*

XI. Litteræ per ignorantiam, vel negligentiam, vel etiam subreptionem impetratæ non valent. *De Sent. Excomm. Cap. Si aliquando. fin. LIB. V. DECR. TIT. XXXIX. Cap. 41.*

XII. Rescriptum, impetratum præter Romanæ Ecclesiæ consuetudinarium stylum, non valet. *De Sent. Excomm. Cap. Ad hæc. GLOSSA colligit. LIB. V. DECR. TIT. XXXIX. Cap. 12.*

XIII. Non valet Rescriptum ad habendos Judices, in quo non sit mentio Appellationis prius à se factæ in eadem Causâ. *De Rescriptis. Cap. Ex parte. LIB. I. DECR. TIT. III. Cap. 12.*

XIV. Non valent Rescripta, per quæ aliquorum negotia omnia unius Judicis, vel plurium, quos sibi elegerint, arbitrio committuntur. *ibid. Cap. Ad hæc. seu Cap. 10.*

XV. Sic enim fieret, ut ad Judices Parti Adversæ suspectos recurrerent. *ibid.*

XVI. Apostolicæ Litteræ, quas sine speciali Mandato Domini Quis impetrat, valere non debent, nisi sit de illis Personis, à quibus non est exigendum de Jure Mandatum. *De Rescriptis. Cap. Ex parte. LIB. I. DECR. TIT. III. Cap. 33. §. Quia verò.*

XVII. Minus valere debent Litteræ, quæ impetrantur ab illo, à quo Mandatum Dominus revocavit. *ibid. fin.*

XVIII. Si aliquis super aliquâ Quæstione sine speciali Mandato Domini Litteras Apostolicas impetrare præsumpserit, & Litteræ illæ non valeant, & ipse tanquam Falsarius puniatur. *De Rescriptis. Cap. Nonnulli. §. penultimo Cum autem. LIB. I. DECR. TIT. III. Cap. 28.*

f

XIX,

XIX. Nisi sit de illis Personis, à quibus non debet exigi de Jure Mandatum. *ibid.* §. ult. *Circa illas Personas Vide GLOSSAM in verbo Exigi.*

SECTIO IV.

De Vitiis, quæ contingere possunt in Formâ Mandati.

I. Propter modicum defectum non vitiatum Rescriptum, cum ex Præcedentibus & Subsequentibus possit cognosci Mandatoris intentio. *GLOSSA.*

II. Propter defectum syllabæ vel litteræ non vitiatum Rescriptum. *GLOSSA* Verbo *non deerat. fin.*

III. Rescriptum Apostolicum, pro eo, quod in hac dictione, *Spoliarunt*, hæc figura, O, deest, asseritur vitiosum: Mandamus, quatenus, hoc non obstante, in negotio ipso præviâ ratione procedas. *De fide Instrumenti. Cap. Ex parte. §. Quia LIB. II. DECR. TIT. XXII. Cap. II. Vide in Integrâ.*

IV. Propter abrasionem in narratione facti, Litteræ judicari non possunt falsæ, nec etiam haberi suspectæ. *De fide Instrumenti. Cap. Ex Litteris. §. dicimus. LIB. II. DECR. TIT. XXII. Cap. 3.*

V. Paucarum litterarum raturæ nequaquam Sapientis animum in dubitationem inducere debent circa falsitatem vel suspicionem Litterarum Apostolicarum. *De Crimine falsi. Cap. Ex conscientia. LIB. V. DECR. TIT. XX. Cap. 9. quod est ultimum.*

VI. Rescriptis Apostolicis, quæ manifestum continent in Constructione peccatum, fides non debet adhiberi. *De Rescriptis. Cap. Ad Audientiam. LIB. I. DECR. TIT. III. Cap. 11.*

VII. Rescriptum nihil valer, & est irritandum, si aliqua Notoria defint in eo. *DIST. X. Cap. 4. Optatum GLOSSA colligit Verbo Minus.*

VIII. Quisque sic Litteras Apostolicas studeat intueri tam in Bullâ, Filo, & Charta, quam in Stylo, quod veras pro falsis vel falsas pro veris, modo aliquo non admittat. *De Crimine falsi. Cap. Quam gravi. LIB. V. DECR. TIT. XX. Cap. 6. fin.*

IX. Falsitas Litterarum Apostolicarum, vel in modo Dictaminis, vel in formâ Scripturæ, vel qualitate Chartæ cognoscitur. *De Crimine falsi. Cap. Licet §. illos. LIB. VI. DECR. TIT. XX. Cap. 5.*

X. Item diligens Indagator falsitatem poterit intueri, vel in adjunctione Filorum, vel in Collatione Bullæ, vel motione, vel obtusione; præsertim si Bulla non sit æqualis, sed alicubi magis tumida, & alibi magis depressa. *ibid.* §. ult. *In cæteris*

XI. Quoties aliqua Scripta sub Nomine Papæ destinata, redarguenda videntur falsitatis, nulla eis adhiberi fides debet. *De Crimine falsi. Cap. Super eo. LIB. V. DECR. TIT. XX. Cap. 2.*

XII. Præsumi non debet, quod pro Litteris de simplicij Justitiâ, fraudem Quis commiserit falsitatis. *De Crimine falsi. Cap. Accedens. LIB. V. DECR. TIT. XX. Cap. 8.*

XIII. Is, qui præsentaverit Litteras falsas, retineri debet diligenter. *ibid.* Cap. *Super eo. fin.* seu *Cap. 2.*

XIV. Super vitia falsitatis Litterarum, quas in Sede Apostolicâ Quis reportavit, per Censuram Ecclesiasticam compelli debent Testes veritati testimonium perhibere, si se gratiâ, odio, vel timore subtraxerint. *De Testib. cogendis. Cap. Cùm contrâ. LIB. II. DECR. TIT. XXI. Cap. 9.*

XV. Qui Litteris non usus est, postquam falsas eas esse cognovit; puniri non debet: & si punitus fuit, in eundem statum restitui debet. *De Crimine falsi. Cap. Accedens. LIB. V. DECR. TIT. XX. Cap. 8.*

XVI. Quod per Litteras falsas mandatum fuerit, non debet observari. *ibid.* Cap. *super eo. med.* LIB. V. DECR. TIT. XX. Cap. 2.

XVII. Si quæ Beneficia personalia sine Die & Consule fuerint deprehensa, autoritate careant. *CAUS. XXV. QUÆST. II. Cap. 16. Dicenti. §. 7. in Subjèctis à GRATIANO Legibus.*

XVIII. Ordo Scripturæ, seu error Scribentis, aut Verborum transpositio, sequenda non est contrâ Jus

Commune. *De Rescriptis. Cap. Causam. LIB. I. DECR. TIT. III. Cap. 18.*

XIX. Si Quid occasione illius erroris attentatum fuerit in præjudicium alterius Partis, revocari debet. *ibid.*

SECTIO V.

De modo, quo Rescripta Apostolica diriguntur, & quid operetur Narratio Papa.

I. Stylus ubilibet Litterarum Apostolicarum & Aliarum, quæ ab eâ emanant in tantum pro Lege servatur, ut Litteræ præter Stylum expeditæ falsitatis suspicionem non careant. *Bulla XXIV. SIXTI. IV. Quoniam Nonnulli. §. 3. An. 1484.*

II. Apostolica Sedes consuetudinem in suis Litteris hanc tenet, ut Patriarchas, Archiepiscopos, & Episcopos, Fratres appellet; Cæteros autem Reges, Principes, vel alios cujuseumque Ordinis, Filios appellet. *De Crimine falsi. Cap. Quam gravi. LIB. V. DECR. TIT. XX. Cap. 6. Vide GONZALEM in Commentario.*

III. Falsæ sunt Litteræ Episcopo præsentatæ, in quarum Salutatione, *Dilectus in Christo Filius* vocatur. *ibid.*

IV. Cum uni tantum Personæ Papæ Litteræ diriguntur, nunquam ei loquitur in Plurali; ut *Vos sive Vestes*, & his similia in ipsis Litteris apponantur. *ibid.*

V. Si quem Summus Pontifex sub Titulo cujuslibet Dignitatis ex certâ etiam scientiâ Verbo Constitutione, vel Litteris nominet, seu quovis alio modo tractet; per hoc in Dignitate illâ ipsum approbare non intelligitur, aut quicquam ei tribuere novi juris. *CLEMENTINA Si Summus. De Sent. Excom. §. similiter seu CLEMENTINARUM LIB. V. TIT. X. Cap. 4. quod est ultimum.*

VI. Quod mandatur Capitulo, intelligit mandari Cuilibet de Capitulo, ita ut, qui tempore Litterarum erat v. g. Archidiaconus, & Canonicus, possit, postquam factus est ejusdem Ecclesiæ Episcopus, Rescriptum Capitulo directum executioni demandare ac Beneficium conferre. *De Rescriptis. Cap. Eam te. LIB. I. DECR. TIT. III. Cap. 7.*

VII. Verba Narrativa Rescriptorum Papalium, quibus Papa se fecisse aliqua pacta, excommunicasse, suspendisse, resignationem Beneficii alicujus recepisse narrat; & super quibus ejus Gratia & intentio fundatur, plenam fidem faciunt in Judicio. *CLEMENTINARUM De Probationibus. Cap. Litteris. LIB. II. TIT. VII. Cap. 1. Et un. Non recipitur in Galliâ, Pragmatica Sanctio & Concordata commonent.*

VIII. Vices, non Loco, sed Personæ Papa tribuit, cum de subsequenti conversatione præsumit ex transactâ vitâ. *de Præsumptionibus. Cap. Mandata. In integrâ. fin. LIB. II. DECR. TIT. XXIII. Cap. 6.*

IX. Si aliquando fortè contigerit, quod eis, qui autoritate Apostolicâ sunt Excommunicationi subjeti, Litteræ Apostolicæ cum Salutationis alloquio destinentur; non propter hoc Excommunicationis credatur Sententia relaxa: cum per ignorantiam, vel negligentiam, aut occupationem nimiam, vel etiam per subreptionem contingat, hujusmodi Litteras impetrari. *De Sent. Excom. Cap. si aliquando. LIB. V. DECR. TIT. XXXIX. Cap. 41.*

SECTIO VI.

De Variis Clausulis, quæ in Rescriptis apponi solent.

I. In Apostolicis Litteris intelligenda est hæc Conditio, etiamsi non apponatur, *Si Preces veritate nitantur. DE RESCRIPTIS. Cap. Ex parte LIB. I. DECR. TIT. III. Cap. 2. §. verum.*

II. Per Clausulam Generalem in Rescripto, quo Causa committitur, *adversus talem & quosdam alios super tali negotio & quibusdam aliis*, Delegatus non potest jurisdictionem exercere, antequam exprimantur Personæ vel Res. *De Rescriptis. Cap. Pastoralis. §. Quoniam. LIB. I. DECR. TIT. III. Cap. 14.*

III. Per Generalem Clausulam, *Quidam alii*, quæ in Litteris Apostolicis inferitur, ultra Tres aut Quatuor

Quatuor in Judicium non trahantur, quorum Nomina in primo Citatorio exprimat Impetrator. In VI. De Rescriptis. Cap. Cum in multis. LIB. I. TIT. III. Cap. 2.

IV. Romana Ecclesia Abolutionem Sententiæ Delegatorum Judicium nequaquam consuevit aliis delegare, nisi in Litteris Commissionis contineatur expresse de sufficienti cautione præstandâ ab his, qui absolvi debent, quòd Judicio Ecclesiæ debeant obedire. De Sent. Excom. Cap. Ad hæc. LIB. V. DECR. TIT. XXXIX. Cap. 12.

V. Clausula in Rescriptis (Si Duo vel Tres interesse nequiverint, Unus vel Plures nihilominus exequantur) quando scilicet pluribus Causa committitur; intelligitur de impotentia tam Juris, sive per Canonicum Impedimentum, quam Facti, v. g. per mortem vel inevitabilem necessitatem. De Rescriptis. Cap. Sciscitatus. LIB. I. DECR. TIT. III. Cap. 13.

VI. Non intelligitur verò, quando eorum aliquis non vult: nisi Rescriptum exprimat; vel noluerint interesse. *ibid.*

VII. Clausula (si ita est) in Rescripto debet ad omnia, quæ præmissa sunt, referri. *ibid.* Cap. Olim. LIB. I. DECR. TIT. III. Cap. 25.

VIII. Cum in Mandatis Causa committitur, (etiam Appellatione remotâ;) solis Partibus, inter quas Causa commissa est, Appellationis remedium est sublatum, non aliis. *ibid.* Cap. Super eo. LIB. I. DECR. TIT. III. Cap. 15. Odiosa est, ideòque non extendenda.

IX. Quando in Rescripto apponitur Clausula (omni Appellatione remotâ,) qualibet Provocatio intelligitur removeri, quæ à Jure non indulgetur expresse. de Appellationibus Cap. Pastoralis. §. 1. LIB. II. DECR. TIT. XXVIII. Cap. 53. Circa hanc Clausulam, Vid. GONZALEM in Cap. 1. de Rescript. n. 8. FLOREN. I. Part. p. 82.

X. Cum pluribus Articulis in una Commissione positus, in uno tamen contingit Appellationem expresse vetari; in omnibus Appellatio intelligitur interdicta. *ibid.* de Appellationibus Cap. Secundò. §. in quo. LIB. II. DECR. TIT. XXVIII. Cap. 41. Quod restringendum ad Casum, in quo omnes Articuli respiciunt idem negotium.

XI. Quoties Clausula (Appellatione remotâ, in medio Litterarum ponitur, si sunt plura negotia se minime contingentia, præmissa tantum complectitur. De Appellationibus Cap. Inquisitioni. LIB. II. DECR. TIT. XXVIII. Cap. 71.

XII. Si prædicta Clausula in fine Litterarum iteretur, omnia complectitur. *ibid.*

XIII. Per Litteras in quibus dicitur (Nullis Litteris Veritati & Justitia præjudicantibus) vel sub aliâ formâ verborum, non revocantur speciales Litteræ, dummodò de illis nihil expresse dicatur. De Confirmatione nuli. Cap. Bone. LIB. II. DECR. TIT. XXX. Cap. 3. §. 2.

XIV. Mandari quid simpliciter dicitur, si in Litteris non continetur (Non obstantibus aliquibus, per que effectus Gratia potest impediri vel differri) In VI. de Præbendis. Cap. Ei, cui. cum GLOSSA Verbo simpliciter.

XV. Utriusque Juris Argumenta nos docent, quòd ea, quæ in principio sunt Rescripti, ad medium & ad finem; illa verò, quæ in medio, ad finem atque principium, sæpe referri contingat. De Appellationibus Cap. Secundò. §. in quo. fin. LIB. II. DECR. TIT. XXVIII. Cap. 41.

XVI. Circa Regulam Motu proprio hic omissem. Vid. GONZALEM in Cap. 8. de Rescript. n. 15. Illius effectus explicat in Rescriptis, concessis etiam super precibus Impetrantis.

SECTIO VII.

Quos effectus pariat Rescriptum, & ad quas Personas extendatur?

I. Decretalis Epistola non ad deprimendam cujusque justitiam, sed ad removendum grava-

Tom. I.

men datur à Sede Apostolicâ. De Appellationibus Cap. Suggestum. fin. LIB. II. DECR. TIT. XXVIII. Cap. 15.

II. Non est intentionis Papæ, nec esse debet, Jurisdictioni cujusquam per Mandatum suum derogare. De Officio Judicis Ordinarii. Cap. Licet. LIB. I. DECR. TIT. XXXI. Cap. 12.

III. Quæcumque forma in Mandatis præscribatur, non est intentionis Papæ, aliis præjudicium generare. De Officio & Potest. Jud. Delegati. Cap. Super eo. LIB. I. DECR. TIT. XXIX. Cap. 25.

IV. Nihil interest in Rescripto: utrum quid inhi-beatur primò, an secundò, medio, an fine. De Appellationibus. Cap. Secundò. §. in quo. LIB. II. DECR. TIT. XXVIII. Cap. 41.

V. Nullum intendit Papa per suas Litteras præjudicium generare. De Privilegiis. Cap. Quia intentionis. fin. LIB. V. DECR. TIT. XXXIII. Cap. 29.

VI. Concessio facta per Rescriptum, nullum affert præjudicium ei, cui jus acquisitum est de speciali Consuetudine, Privilegio, vel Statuto, nisi hoc expresse in Rescripto caveatur. De Rescriptis. Cap. Si propter. LIB. I. DECR. TIT. III. Cap. 10. In VI.

VII. Ut valeat hujusmodi specialis Concessio, debet in Rescripto apponi Clausula, Non obstantibus quibuslibet Consuetudinibus, Privilegiis, vel Statutis. *ibid.* GLOSSA in verbo Statutis notat jura hæc specialia ut contraria Juri Communi revocata per Cap. 40. de Elect. in VI. & Clementinam 7. de Elect. Unde hujusmodi Clausula minus odiosa aparet.

VIII. Litteræ super re litigiosâ impetratæ non facientes de lite mentionem, præjudicium non generant ei Parti, quæ est in Possessione illius rei. De Privilegiis. Cap. Dudum. LIB. V. DECR. TIT. XXXIII. Cap. 31.

IX. Rescriptum potest valere ad unum effectum, & non valere ad alium, putà ad obtinenda Beneficia sine Curâ, quamvis non valeat ad obtinendum Beneficium habens Curam Animarum in his. De Rescriptis. Cap. Si eo tempore. colligitur. LIB. I. TIT. III. Cap. 9.

X. Cum in Commissionibus Summi Pontificis minores & viliores Personæ solummodò designantur, Majores & Digniores sub Clausula Generali intelliguntur includi. De Rescriptis. Cap. Sedes. LIB. I. DECR. TIT. III. Cap. 15.

XI. Non licet occasione istius Generalitatis plures Personas in Judicium evocare. *ibid.*

XII. Rescriptum obtentum contra hominem unius Diœcesis, non valet contra hominem ejusdem nominis sed alterius Diœcesis. *ibid.* Cap. Significante seu Cap. 34.

XIII. Per Rescriptum impetratum contra homines Civitatis; etsi sit Clausula Generalis & Quidam alii. *ibid.* Cap. Rodolphus. seu Cap. 35.

XIV. Per Rescriptum contra Decessorem obtentum, conveniri non potest Successor; nisi Decessor dum viveret, fuerit in Judicium evocatus: etiamsi sit Clausula Generalis (& Quidam alii) *ibid.* Cap. significavit. Cap. 36.

XV. Successor convenitur per Rescriptum contra Antecessorem impetratum, etsi proprium nomen Antecessoris sit expressum, & citatus non fuerit; quando ob communem utilitatem, & nomine Ecclesiæ, debitum contractum est. De Foro Competenti. Cap. Dilecti GLOSSA colligit, Verbo Contra LIB. II. DECR. TIT. II. Cap. 34. eo casu Rescriptum censetur impetratum nomine Ecclesiæ.

XVI. Mandatum Apostolicum, ut cum Monachis dispensetur, etiam ad Abbates extenditur. De Simonia. Cap. Mandato. LIB. V. DECR. TIT. III. Cap. 46. quod est ultimum. Favorem continet, ideòque ampliandum.

XVII. Qui aliquas Personas expresse in Rescripto; non potest eo uti contra alias Partes, ut cum his Judicio contendat. De Rescriptis. Cap. Sedes. LIB. I. DECR. TIT. II. Cap. 15.

f 2

XVIII.

XVIII. Propter dolum & fraudem eorum qui ut Rescriptum Apostolicum eludant ad alias Personas res suas controversas transferunt; Rescriptum extenditur ad eos, de quibus mentio facta non fuit, & per illud conveniri possunt. *De alienatione Judicii mutandi Causa. Cap. Ex quorumdam. cum GLOSSA. LIB. I. DECR. TIT. XLIII. Cap. II.* Alienatores fraudulentos exhibent, suntque fraudis participes, si litis Consilii fuerunt.

XIX. Per Rescriptum impetratum contra Violentum, putà eum, qui violenter aliquam Ecclesiam occupavit, conveniri potest is, qui ei succedit in vitium; sive, qui similiter sine titulo ingressus est, ut sub eisdem Judicibus negotium terminetur. *De Judiciis. Cap. LIB. II. DECR. TIT. I. Cap. II.*

XX. De similibus idem ferendum iudicium, *Cap. 2. de Translat.*

SECTIO VIII.

An semper, & Quomodo teneatur Rescriptum executioni demandare. Is, cui dirigitur à Papà.

I. IS, cui Mandatum à Papa dirigitur, debet vel illud executioni demandare, vel quare non possit, rationabilem causam reddere. *De Rescrip. Cap. Si quandò. LIB. I. TIT. III. Cap. 5. Idem docet. C. 10. ejusdem Tit.*

II. Gravissimè arguendus, est qui Mandatum Apostolicum exequi subterfugit aut contemnit. *De Officio & Potest. Judicis Deleg. Cap. Prudentiam. LIB. I. DECR. TIT. XXIX. Cap. 21. §. Adjicimus.*

III. Æquanimiter sustinet Papa, Mandatum suum executioni non mandari, si subit ratio non adimplendi. *De Prabendis & Dignit. Cap. Cùm teneamur. 6.*

IV. Non debet aliquo pretextu impediri, aut differri Mandatum Apostolicum. *In VI. De Officio & Potest. Jud. Delegati. Cap. Statuimus. §. Idem. LIB. I. TIT. XIV. Cap. 13.*

V. Quòd non possit aliquis Mandatum exequi, intelligitur vel de impotentia de Jure, vel de Facto vel tam de Jure, quam de Facto. *De Rescriptis. Cap. Scificitatis. init. Colligitur. LIB. I. DECR. TIT. III. Cap. 13.*

VI. Impotentia de Jure est, si Aliquem legitimo impedimento detentum esse contiterit. *ibid. §. Nos verò.*

VII. Impotentia de Facto est, si contiterit, eum inevitabilis Necessitatis articulo impediri. *ibid.*

VIII. Ille, qui tantummodò non vult, hác impossibilitatis interpretatione non valet aliquatenus excusari. *ibid. §. Nec enim. fn.* Quandòque tamen, in favorem Impetrantium permittitur Collegis, ut exequantur, aliis nolentibus. *ibid.*

GONZALEZ in C. 5. *De Rescriptis. n. 6.* notat, quòd in Rescripto subintelligitur conditio, nisi subsit justa causa supercedendi ab executione. *n. 7.* Excipit ab obedientia Legislatori debità Casum, in quo injustum expressè præcipit, hancque exceptionem adductis Legibus Autorumque Testimoniis, probat. *N. 8.* Objicit sibi C. 28. *De Officio Delegati. §. Quia verò,* ubi de Executore Sententiæ à Delegato latae, hæc leguntur: *Etsi sciat Sententiam injustam, exequi nihilominus tenetur eandem,* allatisque variis solutionibus concludit, quòd illi liceat imò & debeat ab executione abstinere, si probabiliter magnum scandalum timeatur. Adde quòd ex C. 14. *De Rescriptis* colligitur, nolle Papam, ut, si quòd injustum Mandatum per inadvertentiam, nimiasque occupationes dederit, executioni mandetur, cùm in illo hæc dicat INNOCENTIUS III. *Sicut Nolumus injusta præcipere, sic volumus efficaciter exaudiri.* Innuat ergò se nolle audiri, cùm injusta præcipit.

Quid requiratur, ut Rescripta executioni mandari possint, & quomodo ea debeant adimpleri?

I. PER susceptionem Mandati, non dicitur quis eo uti. *In VI. De Procuratorib. Cap. Is, qui. LIB. I. TIT. XIX. Cap. 3.*

II. Ei, qui Litteras impetravit à Superiore, non profunt, priusquam Delegato fuerint assignata. *De Appellationibus. Cap. Ut debitus. LIB. II. DECR. TIT. XXVII. Cap. 59. med.*

III. Si intrà certum tempus lis decidenda committitur, ex tunc, terminus incipit currere, cùm Judices contigerit Litteras recepisse. *De Appell. Cap. Super eo. §. ult. LIB. II. DECR. TIT. XXVIII. Cap. 12.*

IV. In Litteris Citatoriis Rescriptum Apostolicum inferi debet, ut, eo viso, deliberare valeat is, qui ab altero convenitur. *De Dilationibus. Cap. Præterea. GLOSSA colligit. LIB. II. DECR. TIT. VIII. Cap. 2. init.*

V. Authentica ipsa atque Originalia Rescripta, non Exempla eorum, insinuari oportet. *CAUSA XXV. QUEST. II. Cap. 16. Dicenti.*

VI. Hæc est intentio Pontificis, ut de omnibus Articulis, qui in Commissione ponuntur, Justitia suum consequatur effectum. *De Appellationibus. Cap. Secundò. §. In quo. init. LIB. II. DECR. TIT. XXVIII. Cap. 41.*

VII. Data Litterarum Gratia diligentius attendi debet. *De Rescrip. Cap. Eam te. §. Penult. quod. init.*

VIII. Cùm tempore, quo Litteræ ipsæ datæ fuerunt, Quis est de Capitulo, postea in Episcopum consecratus, debet Mandatum Capitulo datum exequi. *ibid.*

IX. Cùm duo mandantur principaliter, non sufficit, unum sine altero adimpleri. *De Restitutione Spoliatorum. Cap. Pisanis. GLOSSA colligit. Verbo alterum ad modum. LIB. II. DECR. TIT. XIII. Cap. 19. Quod est ultimum.*

X. Quandò in Rescripto plura narrantur, quæ diversos operantur effectus, non sufficit Impetranti unum ex iis solum probare ad utrumque effectum consequendum. *De Rescrip. Cap. Olim. LIB. I. DECR. TIT. III. Cap. 25.*

XI. Sicut nolumus injusta præcipere; sic cùm justa præcipimus, volumus efficaciter exaudiri. *De Rescriptis. Cap. Constitutus in integ. fn. LIB. I. DECR. TIT. III. Cap. 19.*

XII. Qui à Delegato Mandatum recipit, v. g. ad excommunicandum aliquem, non intellectà, quæ esse potest, contentione inter Judices de Jurisdictione, debet illud humiliter executioni demandare. *ibid. Cap. Cùm contingat. LIB. I. DECR. TIT. III. Cap. 24.*

XIII. Si contrarium postea Mandatum ab aliis Judicibus, putà ad absolvendum recipit, debet Copias Mandatorum Apostolicorum postulare, eaque examinare, nùm Posterius revocet Prius. *ibid.*

XIV. Quòd si expressè noscatur revocare Prius, Secundum Mandatum haud dubiè executioni demandare debet, secùs, si non revocat aut saltem de eo sit dubitandi locus. *ibid.*

XV. Per hoc tamen nullam sibi debet jurisdictionem attribuere Is, cui Mandatum dirigitur. *ibid. De Rescriptis. Cap. Cùm contingit. LIB. I. DECR. TIT. III. Cap. 24.*

XVI. Forma Mandati exactà diligentia observari debet; processusque contra hujusmodi formam factus, inanis atque irritus decerni debet. *De Rescriptis. Cap. Cùm deleta. LIB. I. DECR. TIT. III. Cap. 22.*

XVII. Man-

XVII. Mandatorum fines diligenter servari oportet. *In VI. de Præbendis. Cap. Cui de. fin. LIB. III. TIT. IV. Cap. 27.*

XVIII. Mandati fines excedere probantur, si quis citrà formam Rescripti accepti præsumeret judicare. *De Officio & Potest. Jud. Deleg. Cap. Prudentiam. §. I. fin. LIB. I. DECR. TIT. XXIX. Cap. 21.*

XIX. Qui agit contrà Mandati tenorem, nihil agit, ejusque processus cassari debet. *ibid. Cap. Venerabili. LIB. I. DECR. TIT. XXIX. Cap. 27.*

XX. Pro varietate Litterarum, fines Causarum non debent impediri. *ibid. Cap. Sanè. seu Cap. 3. Appendice CONC. LATERAN. Parte VII. Cap. 3. ideoque eo casu audeundus est is, à quo Litteræ emanarunt.*

XXI. Cùm aliqua subdisiunctione hoc vel illud mandantur, quorum unum verum est, alterum falsum, sufficit unum adimpleri; ut Rescriptum executioni demandetur. *De Rescriptis. Cap. Inter ceteras. LIB. I. DECR. TIT. III. Cap. 4. GONZALEZ fusè explicat quidquid sciendum circà Rescripta alternativa.*

XXII. Intentio Mandantis semper attendenda est & servanda. *De Præbendis &c. Cap. Cùm olim. & Cap. Cùm causam. §. Consultationi. LIB. III. DECR. TIT. V. Cap. 38. quod est ultimum, & Cap. 36.*

XXIII. Cùm cessat Causa Mandati, Executor non tenetur illud adimplere. *in VI. De Præbendis. Cap. Si pauper. fin. LIB. III. DECR. TIT. IV. Cap. 30.*

XXIV. Occasione exceptionis alicujus frivola, non vult Papa Mandati sui Executores interloqui. *De Præbendis. Cap. Dilectus. 3. §. Mandamus. fin. LIB. III. DECR. TIT. V. Cap. 34.*

XXV. Si quis peccat contrà Mandatum tam in facto quàm in modo, vel in altero tantùm; non valet quod agitur. *De Restitutione Spoliatorum. Cap. Pisanis. LIB. II. DECR. TIT. XIII. Cap. 19. quod est ultimum.*

XXVI. Processus judicatur irritus, quandò formæ Mandati non est diligenter observata. *ibid.*

Plura scitu necessaria circà executionem Rescriptorum iniquorum, vel noxiorum, vel scandalum periculum-ve invehentium, collegit GONZALEZ *in Cap. 5. De Rescriptis & in Caput 28. de Offic. Jud. Deleg.*

SECTIO X.

Quomodò intelligenda sint Rescripta, & quando extinguantur seu desinant?

I. PER quamcumque Signaturam, seu Concessionem, aut Gratiam, vel Litteras Apostolicas, pro Commissionibus, seu Mandatis, aut Declarationibus, etiamsi motu proprio, ex certâ scientia ac etiam antè motam litem à Sanctitate suâ emanarint, vel de ejus Mandato faciendas, nulli jus sibi quaesitum quomodolibet tollatur. *Regula 18. Cancellariæ ab URBANO VIII. approbata BULLARIJ ann. 1623. Tomo IV. p. 28.*

II. Verba Rescriptorum non secundùm Scripturæ Ordinem, sed secundùm Jus Commune sunt intelligenda. *De Rescriptis. Cap. Causam. LIB. I. DECR. TIT. III. Cap. 18.*

III. Mandata non debent ad Casus alios, quàm expressos, extendi. *In VI. de Præbendis. Cap. Cui de. LIB. III. TIT. IV. Cap. 27.*

IV. In Generali Concessione nequaquàm illa veniunt quæ non esset Quis verisimiliter in specie concessurus. *In VI. De Officio Vicarii. Cap. Cùm in Generali. LIB. I. TIT. XIII. Cap. 3.*

V. Multa licent in speciali Demandatione, seu Concessione, quæ ex Generali Mandato non licent. *De Officio Legati. Cap. Excommunicatis. LIB. I. DECR. TIT. XXX. Cap. 9. & in VI. De Officio Legati. Cap. Officii. LIB. I. TIT. XV. Cap. 1.*

VI. Semper recurrendum est ad intentionem Man-

Tom. I.

dantis ad interpretandum Mandatum. *De Arbitris. Cap. Exposita. GLOSSA colligit. Verbo intentionis. LIB. I. DECR. TIT. XLIII. Cap. 11. & De Restitutione Spoliatorum. Cap. Audita. GLOSSA. LIB. II. DECR. TIT. XIII. Cap. 4.*

VII. Verba intentioni deserviunt, & secundùm intentionem Proferentis, verbum prolatum intelligendum est. *De Appellationibus. Cap. Secundò. §. in quo. in init. junctâ GLOSSA. LIB. II. DECR. TIT. XXVIII. Cap. 41.*

VIII. Per solam Citationem perpetuatur Rescriptum. *De Rescriptis. Cap. Ex tenore. GLOSSA colligit. LIB. I. DECR. TIT. III. Cap. 16.*

IX. Mandatum, quo committuntur Causæ infrà certum terminum decidendæ, nisi de Partium consensu prorogetur, eo transacto expirat. *De Officio & Potestate Judicis Delegati. Cap. De Causis LIB. I. DECR. TIT. XXIX. Cap. 30.*

X. Romani Pontificis Mandatum non expiravit cum Mandante, cùm antè Mandatoris mortem Judex procedere incepit. *De Except. Cap. Olim. in init. med. LIB. II. DECR. TIT. XXV. Cap. 7.*

XI. Mandatum re integrâ, morte Mandatoris expirat. *ibid. Cap. Licet LIB. I. DECR. TIT. XXIX. Cap. 30.*

XII. Mandatum morte Mandatoris nullatenus expirat, si lis antè ejus obitum fuerit contestata. *ibid. Cap. Relatum est. seu Cap. Licet. fin. seu Cap. 30.*

XIII. Romani Pontificis Mandatum in ipsius obitu non expirat, eo quòd Res integra jam non est. *De Fide Instrumentorum. Cap. Ex parte. in init. fin. LIB. II. DECR. TIT. XXII. Cap. 11.*

XIV. Commissio, per quam censetur etiam Sententiæ prolatio committi, ex quo Res integra non existit, nequaquàm morte Committentis expirat, nisi fuerit antè revocata. *In VI. de Officio & Potest. Jud. Delegati. Cap. Si Delegatus. In VI. LIB. I. TIT. XIV. Cap. 7.*

SECTIO XI.

De Rescriptis GRATIÆ in particulari.

I. **S**edis Apostolicæ Concessio, nullâ Personarum factâ expressione, ut possit idoneis Personis providere; specialem Gratiam continet. *In VI. De Præbendis. Cap. Si cui. colligitur. LIB. III. TIT. IV. Cap. 36.*

II. Si cui facta sit Concessio, seu data sit potestas, non ad suam, sed alterius certæ Personæ gratiam, vel favorem; specialem Gratiam non dicitur continere. *ibid. colligitur. in VI. LIB. III. TIT. IV. Cap. 36.*

III. Non congruit Gratiam, vel reddi quandòque inutilem, vel ipsius effectum in longius tempus cum dispendio illius, cui facta est, differri. *In VI. de Officio & Potest. Jud. Deleg. Cap. Si super. fin. LIB. I. TIT. XIV. Cap. 9.*

IV. In Generali Concessione illa non veniunt, quæ non esset quis verisimiliter in Specie concessurus. *In VI. de Panit. Cap. Si Episcopus. med. LIB. V. TIT. X. Cap. 2.*

V. In Mandato Gratiz, expresso uno Casuum, Mandatum super hoc factum, ad alios extendi non debet. *In VI. de Præbendis. Cap. Cùm in illis. §. Cùm autem fin. LIB. III. TIT. IV. Cap. 16.*

VI. In conferendis Gratiis, qui est tempore anterior, præferendus est alteri, ex quo de intentione Mandantis contrarium non apparet. *ibid. Cap. Quia sæpè. fin. in VI. LIB. III. TIT. IV. Cap. 15.*

VII. Ei per secundum Mandatum præjudicari, aut jus ipsius absorberi non debet. *ibid.*

VIII. Mandatum Gratiofum debet de suâ naturâ restringi. *ibid. in VI. de Præbendis. Cap. Cùm in illis. §. Cùm autem. fin. LIB. IV. TIT. IV. Cap. 16.*

f 3

IX. Si

IX. Si motu proprio Papa Gratiam fecerit, tunc fieri debet interpretatio plenissima in eadem. *ibid.* Cap. *Si pluribus*, Cap. 24.

X. Gratia ad petitionem facta, prout Juri congruit, restringi debet. *ibid.* Cap. 24. §. *Si verò*.

XI. Ei, cui mandatur speciale aliquid conferri, Gratia concedi non potest, si non habeat ad id qualitates requisitas, *ibid.* Cap. 29. *Ei, cui*. Colligitur.

XII. Subreptio contingit in Gratiis ad petitionem concessis. *in VI. de Præbendis*. Cap. *Motu proprio*. Colligitur LIB. III. TIT. IV. Cap. 23.

XIII. Subreptitia Gratia censetur, cum aliquid necessarium in eâ tacetur. *in VI. de Præbendis*. Cap. *Non potest*: Colligitur LIB. III. TIT. IV. Cap. 21.

XIV. Litteræ Gratiæ, quæ sunt subreptitiæ, sunt ipso facto nullius momenti. CLEMENTINARUM *de Præbendis*. Cap. *Si dignitate*. GLOSSA Coll. LIB. III. TIT. II. Cap. 1.

XV. In Concessione Gratiæ, verba Litteræ sunt sequenda. *ibid.* Cap. 1. Colligitur.

XVI. Occasione Mandati, quod Gratiam continet personalem, fraudem adhibere volentibus licentia non concedatur. *De Concessione Præbendæ*. Cap. *Constitutus. fin.* §. *Quia verò*. LIB. III. DECR. TIT. VIII. Cap. 11.

XVII. In Odiosis inspiciendum, quid operetur expressio in concessione Gratiæ, seu Dispensatione. *in VI. de Præbendis* Cap. *Non potest. fin.* GLOS. Colligit. LIB. III. TIT. IV. Cap. 21.

XVIII. Concessio seu Gratia facta aliquibus Personis, nullâ expressâ; non expirat etiam re integra per obitum Papæ Concedentis. *in VI. de Præbendis*. Cap. *Si cui*. LIB. III. TIT. IV. Cap. 36.

XIX. Concessio seu Gratia facta in favorem alicujus certæ Personæ, expirat omnino, si Papa Concedens re integra moriatur. *ibid.*

XX. Ratio discriminis petitur, quod in priore casu totum, quod est ex parte Papæ, sit executioni demandatum; at in posteriore, data est tantum potestas ad exequendum, adedque cum Executor nondum inchoaverit iudicium, ejus potestas morte Concedentis extinguitur.

XXI. Primæ Generali Gratiæ alicui factæ derogat posterior specialis alteri facta, licet de illâ non fecerit mentionem. *in VI. de Præbendis*. Cap. *Quamvis*. LIB. III. TIT. IV. Cap. 38.

XXII. Constitutio revocatoria Gratiæ non tollit jus in re acquisitum, sed jus, quod ad rem competeat, *ibid.* Cap. 39. *Si is*. Colligitur.

XXIII. Si tamen jus acquirendum, alteri jam acquisito magis digno est annexum, ei salvum remanet. *ibid.* Colligitur. §. *Non Sic*.

XXIV. Jus, quod ad rem competeat, juxta verba revocationis intelligitur revocatum, *ibid.*

XXV. Jus, quod ad rem competeat, cum revocationem ejus Collatio non præcessit, per revocatoriam Constitutionem penitus tollitur. *ibid.* *in VI. de Præbendis*. Cap. *Quodam*. LIB. III. TIT. IV. Cap. 40. *fin.*

XXVI. Sedis Apostolicæ Concessionem, quæ speciale Gratiam continet, decet esse mansuram. *in VI. de Præbendis*. Cap. *Si cui*. LIB. III. TIT. IV. Cap. 36.

XXVII. Extinctâ Gratiâ Sedis Apostolicæ, extinguitur & potestas Executoris ad aliam exequendam. *ibid.* Cap. *Si Clericus*. Cap. 11. GLOSSA colligit.

XXVIII. Facta alicui Gratia per ipsius negligentiam, cum eam petere negligenter omittit, aliquando extinguitur. *ibid.* Cap. *Si Clericus*. Cap. 11.

XXIX. Quando quis restituitur ad Gratiam antea revocatam, hoc intelligitur fieri sine præjudicio ejus, cui tempore revocationis eadem Gratia fuerat concessa, nisi aliud exprimat. *in VI. de Rescriptis*. Cap. *Quamvis*. LIB. I. TIT. III. Cap. 5.

Ad intelligentiam Collectarum Decisionum, Nota 1. Quod pleraque respiciunt Gratiis Expectativas Apostolicas, quarum usus ubique cessavit: sed utilitas Decisionum etiam nunc permanet, quoad res similes. 2. Quod Gratiæ hujusmodi odiosæ sunt, propter damnum Collatoribus, aliisque similibus hinc illatum, ideoque restringendæ sunt. 3. Quod inter Expectantes, alii aliis preferendi erant, nempe Priores Posterioribus, nisi secus Gratia posterior ferret: item II, quibus facta erat motu proprio, his, qui illam ad sui vel aliorum petitionem impetraverant: item HI, quibus Papa contulerat Canonicatum cum expectatione Præbendæ, aliis, qui Canonicatum ut Præbendam expectabant. 4. Hujusmodi Gratiæ omnino adhuc integræ expirabant morte Concedentis, ideoque etiam potestas Executorum illarum; quando verò executio illarum incœperat antè mortem, durabant etiam post obitum Papæ: idem etiam nunc accidit Habentibus Indultum alicujus Magistratus Parisiensis, si iste moriatur, vel Dignitatem amittat antè significationem Indulti, secus, si post significationem debitè factam. 5. Hujusmodi Gratiæ revocari poterant & postea restitui, jus alteri quæsitus pendente revocatione durabat post restitutionem: Utrumque locum habet in Gratiis Expectativis in Galliâ usitatis, nempe in Nominationibus, quæ Graduatis conceduntur, in Indultis à Magistratibus Parisiensibus, quæ aliis cedunt, in Primariis Precibus post adventum ad Regnum, vel post Sacramentum fidelitatis à Novis Episcopis præstitum.

Cæteræ Decisiones pertinent ad Gratiis, quæ ipsâ concessione & expeditione perficiuntur, quæque ideo manent mortuo Papâ, etiam nondum cœpta executione, ut Facultates Legatorum, Vicelegatorum, Indulta conferendi Beneficia, quæ sunt Collationis Papæ, vel jure Devolutionis, vel Reservationis, aliæque quocumque; Indulta dispensandi ab Impedimentis Matrimonii, ab Irregularitatibus; Indulta conferendi in Commendam, illamve continuandi, aliæque similia, quæ totam vim suam habent à die Rescripti, nec ullatenus pendunt ab ipsâ executione, quæ aliud nihil est, quam ipsius Gratiæ fruitio.

SECTIO XII.

Quis penas incurrant, qui falsant Litteras seu Rescripta Apostolica, vel qui falsis Litteris utuntur.

I. **Q**UI Litteris Apostolicis uti voluerint, eas diligenter examinent; quoniam, si falsis Litteris se usos dixerint ignoranter, eorum sera penitentia evitare nequit penas inferius in Jure adnotatas. *De Crimine falsi*. Cap. *Ad Falsariorum*. LIB. V. DECR. TIT. XX. Cap. 7. *init.*

II. Omnes Falsarii Litterarum Apostolicarum, qui per se vel alios vitium falsitatis exercent, cum Favoribus, & Defensoribus suis, Anathematis vinculo sunt innodati. *ibid.*

III. Clerici, qui Falsarii fuerint deprehensi, omnibus Officiis & Beneficiis Ecclesiasticis perpetuò sint privati. *ibid.*

IV. Clerici, qui per se falsitatis vitium exercent, postquam per Ecclesiasticum Judicem fuerint degradati, Seculari Potestati tradantur, secundum Constitutiones Legitimas puniendi. *ibid.*

V. Per eandem Potestatem & Laici, qui fuerint de falsitate convicti, legitime puniantur. *ibid.*

VI. Clerici, qui sub nomine Papæ Litteris falsis utuntur, Officiis & Beneficiis Ecclesiasticis spoliuntur. *ibid.* §. *Qui verò*.

VII. Laici, qui sub eodem nomine Litteris falsis utuntur, tamdiu manent Excommunicationi subiecti, donec satisfaciant competenter. *ibid.*

VIII. In

VIII. In istis & in illis malitia gravius, quàm negligentia puniatur; quod & de his, qui fallas Litteras impetrant, est observandum. *ibid. fin.*

IX. De Sacerdote, qui Litteras Apostolicas falsavit, omni Officio Sacerdotis & Beneficio Ecclesiastico perpetuò privatum, in aliquod Monasterium districtæ Religionis detrudas. *Appendice CONCILII LATERANENSIS Parte 26. Cap. 3.*

SECTIO ULTIMA.

De Secundis Rescriptis, quandonam priora revocent? illisve prævaleant?

I. Litteræ Posteriores debent Prioribus præjudicium generare. *De Confirmatione utili. Cap. Bonæ memoriæ. §. fin. LIB. II. DECR. TIT. III. Cap. 3.*

II. Ut Secundæ Litteræ revocent Primas, debent facere mentionem de Privilegiis Apostolicæ Sedis, vel de processu negotii coràm primis Judicibus, *De Sententiâ & Re Jud. Cap. Inter §. Cùm confiterit. init. LIB. II. DECR. TIT. XXVII. Cap. 20.*

III. Prima Commissio Judicibus data non censetur per ultimam revocata, tamquàm primi Judices essent suspecti, quando causâ suspicionis in Jure propositæ, frivolæ videntur. *ibid.*

IV. Cùm in Posterioribus Litteris non sit mentio Priorum, non revocantur. *De dolo & contumaciâ. Cap. Ex Litteris. §. Verùm. LIB. II. DECR. TIT. XIV. Cap. 2.*

V. Cùm in Posterioribus Litteris non continentur nomina Ecclesiarum, quæ in Prioribus posite fuerant, sed dicitur tantùm indefinitè *Super Quibusdam Ecclesiis*, Priores Litteræ non revocantur. *ibid.*

VI. Per generalem seu indefinitam mentionem, Priores Litteræ non revocantur per Posteriores. *ibid. GLOSSA colligit. Verbo indefinitè.*

VII. Per Litteras, in quibus dicitur (*Nullis Litteris veritati & justitiæ præjudicantibus*) vel sub aliâ formâ verborum, non revocantur speciales Litteræ, dummodo de illis nihil expressè dicatur. *De Confirmatione utili. Cap. Bonæ. §. 2. LIB. II. DECR. TIT. XXX. Cap. 3. Genus non derogat Speciei.*

VIII. Si à Sede Apostolicâ Litteræ prius impetrentur, & aliæ postea, non factâ mentione priorum Litterarum, Litteræ impetrentur; si Judicibus innotuit, donec Romanum Pontificem consulant & ipsius exinde plenius cognoscant voluntatem, executione Litterarum debent penitus superfedere, ne pro varietate Litterarum, Causarum fines valeant impediri. *Appendice CONCILII LATERANENSIS Parte VII. Cap. 3.*

IX. Per Posteriores Litteras ab Adversâ Parte obtentas ad infirmendam Sententiam, non derogatur Prioribus Litteris, per quas ad infirmendam vel confirmandam Sententiam potest præviâ ratione procedi. *De Appellationibus. Cap. Oblatâ. fin. LIB. II. DECR. TIT. XXVIII. Cap. 57.*

X. Priores Litteræ semper manent in suâ vi, nisi fuerint per Posteriores expressè revocatæ; & quidquid in virtute illarum gestum est, debet inviolabiliter observari: donec fuerit de injuriis irrogatis sufficienter satisfactum. *De Officio & Povest. Judic. Deleg. Cap. Ex Litteris. LIB. I. DECR. TIT. XXIX. Cap. 29.*

XI. Sententia autoritate Priorum Litterarum rectè lata, antè receptionem Posteriorum Litterarum, ipsarum occasione nullatenus revocari debet. *De Restitutione Spoliatorum. Cap. Audirâ. LIB. II. DECR. TIT. XIII. Cap. 4.*

XII. Si occasione Posteriorum Litterarum contrâ Sententiam latam aliquid statutum est, id revocari debet. *ibid.*

XIII. Duas Commissiones super eodem negotio Impetrans, quarum altera non facit mentionem de aliâ, carere debet commodo utriusque. *De Rescriptis.*

Cap. Ex tenore. LIB. I. DECR. TIT. III. Cap. 16. §. Nos igitur.

XIV. Si aliquis super aliquâ Causâ ab Apostolicâ Sede impetraverit Litteras, & Adversarius ejus eandem Causam postmodùm obtinuerit committi aliis, de Commissionem Priori non habitâ mentione, priores Judices ad Decisionem Causæ possunt procedere, nec Secundæ Litteræ obtinent alicujus roboris firmitatem. *De Rescriptis. Cap. Ceterorum init. LIB. I. DECR. TIT. III. Cap. 3.*

XV. Si in Secundis Litteris habeatur mentio de Commissionem Priori, prædicta Causâ à Priorum est exempta judicio, cùm eadem Litteræ non sint tacitâ veritate impetratæ. *ibid. §. 1. Si verò.*

XVI. Si de assensu Partium Causâ committitur, & processu temporis, vel etiam continuò, alterutra Pars, alterâ nesciente, Causam ipsam, tacito de Commissionem Priori, alii Judici obtinuerit delegari; Is, qui tali dolo vel fraude Adversarium suum laborare coëgit, in expensis condemnari debet eidem. *ibid. §. ult. verùm.*

XVII. Si aliquis autoritate Posteriorum Litterarum per Adversarium in Judicium tractus, objecerit Litteras se Priores habere, de quibus in Posterioribus mentio non habetur, si eis dolo vel negligentia uti postposuerit; excusari non debet. *De Rescriptis. Cap. Si autem. init. LIB. I. DECR. TIT. III. Cap. 9.*

XVIII. Si autem Prioribus Litteris usus non fuerit, quia Delegati Judicis copiam nequiverit habere; per Posteriores Litteras non poterit conveniri. *ibid. fin.*

XIX. Si quis Apostolicas Litteras impetrans, infra annum, postquam copiam Judicum habuerit, ex malitia vel negligentia postposuerit uti eis, autoritate Posteriorum Litterarum valet conveniri, licet in ipsis nulla de Prioribus mentio habeatur. *ibid. Cap. Plerumque. §. Cùm igitur. fin. LIB. I. DECR. TIT. III. Cap. 23.*

XX. Quando de revocatione Litterarum ambigitur, nisi Posteriores Judices Prioribus, vel è converso, duxerint deferendum, simul utrique cognoscant. *ibid. Cap. 14. Pastoralis. §. Ad quod.*

XXI. Si fortè nequiverint simul in unam Sententiam concordare, quamvis plures sint ex una parte, quam ex alterâ, per Arbitros communiter electos à Partibus; hujusmodi concertatio sopiatur. *ibid. fin.*

XXII. Judex, qui ultimò datur, formam Litterarum debet inspicere. *De Rescriptis. Cap. Ex parte §. Mandamus. GLOSSA colligit. LIB. I. DECR. TIT. III. Cap. 2.*

XXIII. Per Generale Mandatum posterius concessum, non derogatur Priori Speciali, quia de illo in Generali Mandato mentio non habetur. *De Officio Jud. Ordin. Cap. Grave. GLOSSA colligit. LIB. I. DECR. TIT. XXXI. Cap. 19. Species Generi derogat.*

XXIV. Secundùm Canonicas & Legitimas Sanctiones per speciem generi derogatur, quanquàm de genere in derogante specie mentio nulla fiat. *In VI. De Prabendis. Cap. Dudùm. §. Nos igitur. init. LIB. III. TIT. IV. Cap. 14.*

XXV. Posteriores Litteræ impetratæ, continententes quòd, *non obstantibus Litteris à Parte alterâ impetratis, revocari debeat, si quid immutatum est in Causâ*; intelligi non debet, ut revocetur quod factum est autoritate Priorum Litterarum, sed, si quid præsumptione vel violentiâ immutatum est. *De Restitutione Spoliatorum. Cap. Audirâ. §. Licet. §. Quia. LIB. II. DECR. TIT. XIII. Cap. 14.*

XXVI. Si Rescriptum faciat mentionem alterius Rescripti, primum Rescriptum exhibendum est. *De Rescriptis. Cap. Ex insinuatione. GLOSSA colligit. LIB. I. DECR. TIT. III. Cap. 37.*

Circâ collectas in hac Sectione Decisiones videntur

dus GONZALES in Cap. 3. de Rescriptis & Cap. 2. de Off. & Potest. Judicis Delegati, in quibus exponit quæcumque contra illas objici possunt, conciliatque omnia Jura, quæ contraria videntur.

Notandum autem inter alia hic & alibi habita ab eodem, quòd de Regula, quæ irritat secundum Rescriptum non faciens mentionem de primo, plures casus excipiantur, nempe 1. Si posterius sit Speciale. 2. si prius nullum sit ipso Jure, ut potè subreptitium aut obreptitium, vel concessum Incapaci. 3. Si prius valere desierit ex negligentia illo utendi per annum. 4. si utrumque sit ejusdem datæ, & de Collatione Beneficii agatur, tunc enim neutrum valet. 5. Si utrumque ad Lites spectet, & prius sine speciali Mandato impetratum fuerit.

CAPUT I.

Regula circà RESCRIPTA à JURE CANONICO, quoad sensum depromptæ, quibus singula, quæ præcedentibus desunt, sive quoad Ordinem, sive quoad Divisiones, sive quoad Materiam, Suppletur.

Antequàm componantur vel colligantur Regulæ circà Rescripta, Quædam scienda sunt. Sciendum est enim 1. Rescripti nomine, intelligi omnem Epistolam, quâ circà aliquid alicui responderetur.

2. Hic sumi tantùm pro Epistolâ, quâ Romani Pontifices repondeant, vel dubia Proponentibus, vel Judices, aliudve simile ad Lites pertinens Postulantibus, vel Gratiâ Petentibus, vel, quâ motu proprio alicui aliquid concedunt, vel alteri dare præcipiunt, vel quid aliud facere jubent. Hinc sequi, Rescripta, de quibus hic, posse ex parte Materie in tres Classes dividi, nempe 1. in Rescripta Decretoria, vel Decretalia quibus Summi Pontifices, vel consulti, vel motu proprio aliquid decidunt, vel decernunt. 2. in Rescripta Justitiæ, quæ, quidquid ad Lites pertinet, respiciunt. 3. in Rescripta Gratiæ, quæ ad Gratiâ spectantia contingunt.

Sciendum est 3. primæ Classis Rescripta ex se ipsis apta esse, ut sint Juris Publici Partes, quia vel aliquid novi decernunt & Jus Novum constituunt, vel Vetus interpretantur, & ejus Pars habenda, sicut, cum Legis interpretatio, ab Habente potestatem condendi Legem facta, ad Legem pertineat; alia verò in se considerata nihil aliud esse, quàm Juris Publici exempla, meramque illius executionem continere, ita ut juxta illud interpretanda sint, & ad illud, prout fieri potest, reducenda; considerata autem, ut in Corpore Juris inserta, ad Jus Publicum pertinere, veluti Pars ad Totum spectat, undè, si quid habent Juri Communi, tempore, quo missa sunt, usu recepto dissonum, id ad Jus Commune nunc usitatum pertinet, ut & cætera, quæ in eodem Juris Corpore continentur.

Sciendum 4. Rescripta dividi etiam posse, Ratione Autoris sive Causæ efficientis, in Vera, Falsa, Suspecta; Ratione Formæ, in Valida, Nulla, Annullanda, Dubia, & Obscura, atque etiam in ea, quæ motu proprio; & Ratione Accidentium, in Conditionata, Absoluta, Disjunctiva, & Indeterminata; Ratione Modi illa exequendi, in ea, quæ promptè exequenda sunt, & illa, quorum executio suspendenda est.

5. Rescripta ad alias Res vel Personas non extendi, quàm, quæ Papæ Jurisdictioni subsunt; quædam esse Rescriptis omnibus communia, quædam cuique Rescriptorum speciei propria, idèque prius consideranda esse in genere Rescripta, deindè in particulari, ut separatis, quæ communia ab iis, quæ propria; ab aliis facilius discernantur Rescripta: ob eandem quoque rationem comparandas inter se præcipuas eorum species singulaque, in quibus vel conveniant vel differant, seorsim colligenda esse.

Hinc fit, ut paucis delibatis, circà Rescriptorum auctoritatem, notatas à nobis illorum Divisiones per-

curremus, à communiore, nempe ea, quæ ex Auctore petitur, incipientes; atque etiam cum Rescripta Justitiæ, & Rescripta Gratiæ, sint præcipua Rescriptorum genera, inter se accuratius ea conferemus.

Sciendum est, tantam esse Rescriptorum Gratiæ & Justitiæ cum Delegatione connexionem, ut Major pars eorum, quæ docet Jus Canonicum circà Rescripta, ad Delegationem pertineat; idècirco, si quæ hic circà Rescripta omittantur, in Tractatu de Jurisdictione requirenda. Sciendum etiam, Rescripta in Jure Canonico vulgò Litteras Apostolicas appellari, nec non & Mandatum, Commissiones, ut legenti Titulum de Rescriptis patebit. Sciendum præterea, Rescripti nomen Jus Canonicum à Jure Civili sumptissè, in quo eodem sensu sumitur, quo in Canonico: in isto verò Celestinum III. videri Primum, Rescripti nomen eo modo, quo nunc, usurpasse: Idque in C. 13. de Rescript. sed antea eodem sensu sumptum esse patet ex Titulo de Rescript. posito in 1. Collect. Antiquarum.

SECTIO I.

DE RESCRIPTORUM AUTHORITY.

Circà Auctoritatem Rescriptorum varia considerari possunt. 1. Quanta sit hæc Auctoritas. 2. Undè hauriant, quam habent, Auctoritatem. 3. Quæ requirantur, ut suâ potiantur Auctoritate. 4. Ad quas res se extendat.

S. I.

Quanta sit Rescriptorum Auctoritas?

REGULA.

Universalis est Rescriptorum Auctoritas eademque quoad amplitudinem, ac Conciliorum Generalium, non autem quoad infallibilitatem.

Prior pars patet ex Can. 1. DIST. XIX. ubi NICOLAUS docet, ab Omnibus esse recipienda.

RATIO COMPARATIONIS est: Concilium Generale Universalem habet auctoritatem, quia totam representat Ecclesiam: Rescripta Pontificis Romani Universalem habere debent auctoritatem, quia totam gubernant Ecclesiam. C. 1. DIST. XX. ubi LEO IV. docet, Causas Ecclesiasticas judicandas esse per Pontificum Rescripta, sicut & per Conciliorum Canones.

RATIO DISTINCTIONIS: Ecclesiæ Universali promissa est Infallibilitas, non autem Papæ; Concilium autem Generale idem est, ac Ecclesia Universalis, ac idèd istius Privilegio potitur. Posterior inferitur ex C. 6. DIST. XL. in quo dicitur, Papam à nemine judicandum, nisi deprehendatur à Fide devius: inferitur ex Extravag. JOANNIS XXII. De Verborum Signif. Prædecessorum quorundam suorum Decretis contrariâ: item ex C. 13. Qui Filii. & Extravag. II. de Privilegiis. Extravag. I. de Majorit. contrariis.

Dices forsitan contra posteriorem partem, Summorum Pontificum Rescripta ab ipsis vocari Oracula C. 25. de Rescript. C. 7. de Majorit. C. unic. de Voto in VI. hæc autem voce quid Divinum, proindèque infallibile significari. Verùm respondetur, INNOCENTIUM III. à quo primum & secundum Capita desumpta, & BONIFACIUM, à quo tertium, Oraculi vocabulum usurpasse, prout significat quid reverendum.

Dices iterùm, Rescripta Summorum Pontificum dici Apostolica C. 1. 2. 3. 4. 5. DIST. XIX. ac proindè, æquè parùm errori obnoxia esse, ac Apostolorum Epistolæ. Verùm respondetur, Rescripta hæc sic appellari, quia ab Apostolicâ Sede emanant; undè non sequitur, illa esse infallibilia, sicut Rescripta Apostolorum; alioquin essent infallibilia tam quoad Factum, quàm quoad Jus: idemque convenire, Rescriptis omnium Episcoporum, quorum